

PRUSKA LISTA AKTYWISTÓW POLSKICH Z GOSTYŃSKIEGO

Na początku XX wieku – w atmosferze nasilonej w Wielkopolsce polityki germanizacyjnej przez pruskiego zaborcę – tutejsze społeczeństwo polskie wzmocniło środki i metody samoobrony. Sieć legalnych polskich organizacji i stowarzyszeń społeczno-zawodowych i oświatowo-kulturalnych obejmowała już wtedy wszystkie niemal miasta, miasteczka i wsie wielkopolskie, tworząc w specyficznych warunkach naszej niewoli narodowej swojego rodzaju „państwo w państwie” (pruskim – S.J.). Polacy skutecznie przeciwstawili się pruskiemu zakusom germanizacyjnym, odnosząc wiele sukcesów w dziele obrony polskiego stanu posiadania ojczystej kultury i języka oraz wiary ojców. Wszystkie organizacje i stowarzyszenia polskie miały, co oczywiste, swoich lokalnych przywódców – ludzi różnych profesji i różnych stanów. W wielu funkcje patronów pełnili, ciesząc się wielkim autorytetem moralnym miejscowi księża katolicy. Owa elita przywódcza stanowiła – według opinii władz zaborczych – zagrożenie dla bezpieczeństwa pruskiego. Jej przedstawiciele byli pod nieustanną pruską „kuratela”.

W ówczesnym powiecie gostyńskim jako najbardziej niebezpiecznych aktywistów polskich Pruscy odnotowali ponad 30 osób – księży, ziemian i dzierżawców majątków ziemiańskich, urzędników gospodarczych w majątkach, włościan (rolników), kupców, rzemieślników, urzędników miejskich, lekarzy itp. Byli to zasłużeni tutaj obrońcy polskości – działacze towarzystw przemysłowych, bractw kurkowych, Towarzystwa Czytelni Ludowych oraz Katolickich Towarzystw Robotników Polskich. Oto ich nazwiska: ks. Emil Jackowski – proboszcz (Gostyń), Józef Wodziwodzki – kupiec (Gostyń), Wincenty Dabiński – sekretarz sądowy (Gostyń), ks. Franciszek Olejniczak – wikariusz (Gostyń), Józef Staśkiewicz – kupiec (Gostyń), ks. Kazimierz Bukalski – wikariusz (Krobia), Władysław Szulc – malarz (Krobia), ks. Władysław Duszyński – proboszcz (Krobia), dr Rajmund Rakowski – lekarz (Krobia), ks. Wawrzyn Tobolski – wikariusz (Krobia), Franciszek Maćkowiak – włościanin (Krobia), W. Miśkiewicz – rendant Banku Ludowego (Poniec), Niklewicz – (Poniec), ks. dr Lucjan Skrzydlewski – proboszcz (Poniec), Stanisław Doerffer – dzierżawca majątku (Poniec), Roman Radoła – młynarz (Piaski), Ignacy Wojtkowski – kupiec (Piaski), ks. Jan Wiazło – proboszcz (Strzelce Wielkie), ks. dr Ludwik Sobkowski – proboszcz (Stary Gostyń), Stefan Doerffer – dyrektor majątku (Łęka Wielka), ks. Stefan Dąbrowski – proboszcz (Żytowiecko), Jan Mycielski – ziemianin, właściciel majątku (Wydawy), ks. Piotr Koczwarą – proboszcz (Skoraszewice), ks. Stanisław Lipowicz – proboszcz (Kołaczkowice), ks. Zygmunt Majewski – proboszcz (Jeżewo), Hugo Haertle – dzierżawca majątku ziemskiego (Drzewce), Tadeusz Michael – urzędnik gospodarczy w majątku (Jeżewo), Walenty Olszak – stelmach (Jeżewo), Walenty Strzyżyński – (Jawory), Roman Weiss – rządcą majątku (Żytowiecko), Andrzej Wozignój – włościanin (Teodozewo), Antoni Klabiński – inspektor gospodarczy w majątku (Czarkowo).

Listę tę sporządzono w języku niemieckim. Opracowała ją gostyńska landratura na zlecenie władz prowincjonalnych i odnosi się do lat 1910-1913. Odnaleziona została w zbiorach Archiwum Państwowego w Poznaniu. Kolejność nazwisk umieszczonych w cytowanym dokumencie nie jest przypadkowa. Zawiera elitę polskich działaczy narodowych z Gostyńskiego tamtych lat. Na czołowych miejscach listy umieszczono m.in. późniejszego starostę gostyńskiego – W. Dabińskiego, wybitnego działacza endeckiego w Gostyniu doby międzywojnia – J. Wodziwodzkiego i dyrektora gimnazjum gostyńskiego – ks. Franciszka Olejniczaka.